

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Jak se daří losům na česko-německo-rakouském pomezí?

Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy

Tisková zpráva, Praha 13. 4. 2021

Losa evropského (*Alces alces*) by asi většina lidí hledala daleko na severu, v evropských podmínkách patrně typicky ve Skandinávii, nicméně do středověku žil obvykle i ve střední Evropě, později se jeho výskyt omezil na východ a sever kontinentu. Od 50. let 20. století začal los opětovně z Polska expandovat na jihozápad do Česka, kde se v několika oblastech více či méně úspěšně usadil. Široký vědecký tým z Česka, Německa a Rakouska se zaměřil na výskyt losa v oblasti, kde se tyto tři státy stýkají.

Díky propojení vědců ze třech dotčených zemí bylo možné dát dohromady nálezová data z mnoha různých zdrojů a využít je pro analýzu historie, současnosti a potenciálu rozšíření losa v zájmovém území, které bylo vymezeno územím podél česko-bavorské a česko-rakouské hranice zhruba od Ašského výběžku po Třeboňsko. Nejprve byla data analyzována z hlediska změn výskytu v prostoru a čase. Pro tyto účely byla využita čtyři časová období – 1958 až 1989, 1990–1999, 2000–2009 a 2010–2019.

První novodobé pozorování losa v Česku je doložené z roku 1957, hned rok poté byl již pozorován ve studovaném území. Z dat vyplývá, že se zabydlel především na Třeboňsku, tak tomu bylo i v 90. letech, zároveň tou dobou padla pro losy významná bariéra železné opony, takže následně v nultých letech 21. století je patrná zvýšená míra pozorování losa v Německu a Rakousku. Zároveň lze z dat dovodit, že se těžiště výskytu po roce 2000 přesunulo na jižní Šumavu do okolí vodní nádrže Lipno. V posledním sledovaném desetiletí už nebylo možné určit hlavní těžiště výskytu, nálezová data pochází z malých lokalit jak z jižní části Šumavy, tak Třeboňska. V tomto období je také znepokojující strmý pokles počtu nálezů po roce 2013.

Vědci si proto položili otázku, zda a kde je potenciál pro zachování této losí populace v oblasti. Na základě zmíněných výskytových dat a dat popisující prostředí přistoupili k tomuto úkolu pomocí tzv. habitatového modelování, při kterém se hledají vhodné části krajiny pro výskyt daného druhu. V případě losa se ukázalo, že ve studovaném území potenciálně vhodné lokality pro jeho rozšíření existují. Jedná se především o ploché výše položené území s dostatkem a blízkostí vodních ploch nebo mokřadů důležitých pro termoregulaci losa. Mezi vytipované vhodné lokality patří Národní parky Bavorský les a Šumava, Novohradské hory a zejména jejich

pokračování na území Rakouska-Gratzener Bergland, Freiwald a Weinsberger Wald a Třeboňsko.

Potenciál pro rozšíření losa by tedy byl, proč ale přesto dochází k úbytku počtu sledování tohoto majestátného a trochu exotického obyvatele Pošumaví? Vědci dále předkládají data o stále více nálezích mrtvých zvířat, v poslední době zejména v důsledku kolizí s automobily. Současně stoupá antropogenní tlak na území – zvýšená míra lidských aktivit (například doprava a rekreace) vytlačuje losa do stále zmenšujících se oblastí rozšíření, což bylo zřejmé i z habitatového modelu, který rozšíření losa predikoval dále od silnic a sídel.

Z výsledků studie vyplývá, že potenciál pro zachování nebo dokonce rozšíření populace tu je, bohužel se ale situace populace v posledních letech spíše zhoršuje, patrně díky aktivitě člověka, ať už nepřímo aktivitami jako rekreace, ale i přímo střety s auty, a dále také možná v důsledku oteplování oblasti nutící losa osidlovat chladnější výše položené lokality. Kromě toho bylo cílem studie iniciovat další výzkum týkající se losa v této oblasti, například genetické struktury populace, který si zasluhuje nejen naši pozornost, ale zejména urychlenou ochranu v podobě koordinovaného postupu všech tří zainteresovaných států.

[Janík T, Peters W, Šálek M, Romportl D, Jirků M, Engleder T, Ernst M, Neudert J, Heurich M \(2021\): The declining occurrence of moose \(*Alces alces*\) at the southernmost edge of its range raise conservation concerns. Ecology and Evolution 00:1–16.](#)